

Tu Maxime Venerandum Consistorium .

Uti skrifvelse af den 12^{te} Junij, har Hon Contracts
Proften J. W. Bucht till mig öfverlemnad följande handlingar,
nemligen:
1^{mo} En af Härede-skrifwaren J. Bäckerström författad och till
Kongl Majestät's Befallningshafvande i Norrbottens Län

3

adresserad klagoskrift, angående förfallna ordningar i Carl Gustafs kyrka, hvilken klagoskrift är daterad, Carl Gustaf den 25^{de} Maj 1858.

2^{de} En af vice Pastor L. Grape, till Kongl. Majestätets Befallningshafvande i nämde Län, i anledning af förnämnde klagoskrift ingifven förklaring, daterad Carl Gustaf den 7^{de} fjftlidne Junii.

3^{de} En af Kongl. Majestätets Befallningshafvande i förnämnde Län till Maxime Venerandem Consistorium, i anledning af förnämnde handlingar, öfverlemnad skrifvelse, daterad Lusia Lands Kansli den 14^{de} fjftlidne Junii, innehållande förnämligast upskanden om innehållande af den förskillta Gudstjänst som hålles i Pajala, hvarjunte Herr Contractus Prosten J. W. Bucht, uti förnämnde skrifvelse till underteknad tillkännagifvit, att Maxime Venerandem Consistorium, uti skrifvelse af den 29^{de} fjftlidne Junii förskändigat mig, att inkomma med förklaring öfver förnämnde handlingar. I anledning deraf, vägar jag härmed delst, junte handlingarnes innehållande, afgifva följande förklaring.

1^o Hvad som förkommer uti Heradskrifwaren Baickströms klagomål öfver en från Pajala utskickad blind mansperson, vid namn Moses Kangonen, hvilken af klaganden också vara en af de förskallade väktas ledare på sammankomsterna i Carl Gustafs församling, synes vara en uppgift, som icke är med samma förhållandet öfverinstämmande, alldehustund förnämnde mansperson seser på egen hand och af egen drift i församlingarne omkring Torneå elf, och är således icke utskickad från Pajala. Klaganden har icke kunnat förwita Moses Kangonen något brott emot den biffrände ordningen, hvarken att han för ett oqvaraktigt lefverne,

3

eller att han far fram med billande eller att han på
sammankomsterna dröjer en folks lära. Hans fel består deruti,
att han ur minnet uppläser långa stycken af Bibelspråk och
Luthers skrifter. Då klaganden yrkar, att prästerskapet i
Pajala bör strängeligen tillhållas, att se till, att dylika
okunniga personer ej må uppträda som lärare, så anser jag mig
vara lika berättigad att yrka, att Prästerskapet och Krono-
betjeningen i Carl Gustafs församling borde strängeligen
tillhållas, att tillse, det inga förbönder, landskyrkare,
skojare och fyllehundar må tillstädjas att komma till Pajala
för att hålla oväsende på Kongis marknad, med fördomar,
dyckenskap och andra åthäfvor, hvaraf förargelshäckande skjed,
skrik och rystiga eder höras vida omkring. De personer
som förmådas vara utskickade från Pajala, hafva blifvit an-
modade af några husbönder i Carl Gustafs församling,
att undervisa deras barn i de stycken, som höra till en
sann Christendom, och äro således icke af mig utskickade.
Äro dessa personer okunniga i romanläsning och annan verld-
lig visdom, så äro de derfor icke okunniga i Bibelordet.

Det hvarad vii Pastor L. Grape's förklaring öfver förnämnde kla-
gaskrift angår, så finner jag deruti ingen person vara
nämd, hvaröfver min förklaring skulle erfordras. Huru vii
Pastor Grape har anmärkt i sin förklaringskrift, i afseende
på den religiösa väckelse, som för mer än tio år sedan,
tagel sin början i Kareland, att om vederbörlande, genom
lugnande förättällningar, i sitt upphof sökt dämpa det
stillebörliga i nu öfverklagade kroppsliga åthäfvor, så
hadde de utan tvifvel, snart upphört. Om här med
vederbörlande minas undertäknad, så vågar jag emot denna

ar i Carl
Carl Gu.
Carl Gustaf
förnämde
den 7de
nämnde
förnämde
Kansli
den om
i Pajala,
nämnde
ime
lidne
för.
här.
följande
oms kla.
person, vid
vara
komsterna
tt, som icke
driftund
af egen
således
kunnet
tjänande
leperne,

3

3

obewitta förutfattning gennåta, att jag, hwarken ägt förmåga ij heller ansett råd-
ligt, att söka dämpa sådana hjertats rörelser, hwilka uppkommit under hörande,
läsande och betraktande af Guds ord, lika litet som Herr Pastor Grape
sjelf ägt förmåga, att i sitt upphof dämpa dessa, foist nyligen i Carl
Gustafs församling förkommade andeliga rörelser. Man har ännu i
fisket minne de stormande bifallsrop, handklappingar, flampningar och andra
kroppsliga åthäror, som förkommo i Hufvudstadens kyrkor, då den ryktbara
sångerskan, fru Goldschmidt, uppträdde med uppförande af andeliga sång-
stycken, hvaröfver många flygmätiska åhörare förargades, utan att därför
vidrörande uppträdde med åtal emot dem som flöde andakten, och då det
i nämnda förklaringsskrift påstas, att de andeliga rörelserna betraktas såsom
opärliga kammärken på den Heliga Andes inreboende, samt förklaras, på grund
af en ytterst crass Psychologisk uppfattning af människosjälens, såsom woro de
verkan af den Heliga Ande, så måste jag, emot detta påstående, anmärka,
att dessa känslouttringar, af mig aldrig blifwit betraktade såsom salighets
grund, icke heller såsom nödriandigt hörande till nådning ordning, allestund
de förkomma förmåligast hos vissa känslofulla kvinnor, under hörande, lä-
sande eller betraktande af Guds ord. Dock har jag icke kunnat betrakta
dessa rörelser såsom spiffgjorda, icke heller har jag kunnat betrakta dem, såsom
en verkan af djupulen. Doctor P. Fjellstedt samt Doctor P. Viejelgreen,
hwilkas omdöme om dessa andeliga rörelser, jag funnit mig förantänt att biggare,
öfverinstamma uti min nyss yttrade åsigt, att dessa känslouttringar, äro en
verkan af Guds ord, hwarigenom också, enligt Reformatörernas åsigt, Guds Ande
verkar rörelser i människohjertat. Doctor Fjellstedt yttrar i ett bref, daterat Lund
den 17^{de} Junii 1855. "Om du förskillda beskaffenheten af känslouttringarne bland
de väkta i Norden, har jag aldrig vågat yttra mig, ty det till är min erfarenhet
otillräcklig. Att påstå i allmänhet, att de äro djupulens verk, visar en af
djupulens verkad blindhet; men icke heller tror jag de äro bevis på något
högre verk af Guds Ande, än vanlig näderörelse, som till följi af jär-
skild Psychisk beskaffenhet ^{hos nordboar} och stundom annorstädes visar sig uti en sådan
form. Men faktiskt är, att det gick lifligt till i Corint. 1. Cor. 14. Den
arme Korinthyske människan gör bäst i, att derwid tänka på orden till Mose
2 Mos. 3: 5. och att icke fatta sig till doms öfver det hon ij fötflär".

Af detta Doctor Fjellstedts omdöme följer, att de som nu fatta sig till
doms öfver ting som de icke fötflä, och vilja slampa det som ett brott, hwilket
icke, utan förvillelse i begreppet, kan anses som ett brott, borde noga betänka sig,
innan saken öfverlemnas till Juridisk handläggning, hogkommande Gamaliels
visa råd: är detta råd eller verk af människor, så vander det väl om

3

inlet; men är
streda emot
November 18
af bifall
man som
Skiftet
roster högt
Af
dylika utbo
Den
mig allde
själens, all
det hufvud
hufvudfakt
niskan in
icke förm
Heliga
flum och
samm anger
Doma lära
nämning
Psychologi
crass upp
andeliga
Gustafs
menande,
nagon för
Jesu Kongl.
Constitution
ligen ett
hälla en
deras and
Constitution
Jag kan
klagade
deta ykka
religiösa
onförmåsta
Norbottens
och churu

eller anfett råd.
under hörande,
Herr Grape
igen i Carl
har ännu i
gar och andra
du ryktbara
adeliga fäng-
att därför
n, och då det
blas såsom
laras, på grund
såsom voro de
ade, anmärka,
n salighets
allvinstund
hörande, så.
kunnat betrakta
leta den, såsom
Eisfeldt,
sten att bigare,
ar, äro en
iter, Guds Ande
datorial Lund
ttringarne bland
i min erfarenhet
visar en af
på något
följe af får,
ti en sådan
sor. 14. Den
den till Mose
förklar".
lätta sig till
ott, hvilket
ga betänka sig,
Gammalits
t väl om

intet; men är det af Guds, så kommer i icke stå det neder, så framt i viljen icke feras
strida emot Gud. Apoft. 5: 78, 79. Doctor Vieselgren yttrar i ett bref, daterat den 26^{de}
November 1857: "Har hände mig i Söndags, att en menniska ropadtill högt ett uttryck
af befall eller rättare af rörelse i hjertat, helt omedvetet; men jag hörd ej af någon sån-
"man som ville slämma den ropande för kyrkobullen. År 1839, då jag en gång höll ett
Skriftmål i N. N. församling, kom jag att ställa en reflection i frågiform, då flera
"röster högt ropade svar, också utan allt medvetande".

Äf dessa rader från den fröjdelde nykterhetslätaren, synes, att han icke anser
delrika utrop för själfsjörda, allvinstund de fke utan allt medvetande.

Den crassa Psychologiska uppfattning af människosjälens, som Herr Grape omformuler, är
mig alldeles obekant. Jag har hithittills i mina Psychologiska uppfattningar af mennisko-
själens, alltid följt Reformatorernas åsigt, hvilka i de Symboliska böckerna framställt
det hufvudsakligaste af Skriftens lära om människans förderfvade natur, hvaraf
hufvudsakligen följer, att människans hjerta är medtaget ifrån ungdomen, att men-
niskan icke har liberum arbitrium i andeliga ting, att hon af egna krafter
icke förmår, hvarken att frukta Gud eller älska Gud, att hon behöfver den
Heliga Andes upplysning och bistånd, för att kunna hafva en rätt tro på Chris-
tusen och blifva fräddt ifrån djävulens våld, att hvarje menniska måste, genom en
sam ångest och bättring, verkad af den Heliga Ande, omvändas och födas på nytt.
Denna lära om människosjälens och dess förhållande till Gud, har jag framställt för-
nämligast i Skriftskolan. Nånånda anser Herr Grape, som holligen följit nyare
Psychologiska arbeten, att Reformatorernas uppfattning af människosjälens, är en
crass uppfattning. Hvad Herr Grapes skrift i öfrigt innehåller, angående de
andeliga rörelsernas förargelväckande beskaffenhet, hvilka hos de flesta i Carl
Gustafs församling, väcka afsky, i anledning hvaraf de, enligt Herr Grapes för-
menande, icke böra lernas obefrade m. m. tyckes icke egentligen påkalla
någon förklaring af mig.

Fria Kongl. Majestätz Befallningshafvanden i Norrbottens Län till Maxime Vincrandens
Consistorium afsätna skrifvelse af den 14^{de} siffelidne Junii, innehåller hufvudsak-
ligen ett yrkande, att den af Herr Biskop Bergman mig gifna tillåtelse, att
hålla en särskild predikan, för de så kallade väckta, som, i anseende till
deras andeliga rörelser, icke så öfvervara den allmänna Gudslysten, böi af
Consistorium återkallas, och att endast en Gudslyst böi hållas i Pajala.
Jag kan icke begripa, hvad sammanhang detta yrkande må hafva med de öfver-
klagade ordningarne i Carl Gustaf, och hvilket är motivet må hafva varit till
dessa yrkande, anser jag dock sannolikast, att dermed åsyftas anställande af en
religiöns förfoljelse, till hvars förkommande Herr Biskop Bergman lunnad öfvan
omformulerda tillåtelse. Det ser ut som skulle Konungens Befallningshafvande i
Norrbottens Län vilja göra Herr Biskopen till martyr för sina munskliga hämlor,
och ehuru väl Konungens Befallningshafvande tyckes anse, att den korta predikan som

3

3

hållas i Pajala efter allmänna Gudstjänstens slut, är en offentlig Gudstjänst, på
vagar jag dock hänfälla till Maxime Vennerandi Consistorii upplysta präbening, huruvida
den korta predikan som hålles efter den allmänna Gudstjänstens slut i Pajala, må
kunna anses såsom offentlig Gudstjänst, allihvilland, blott en ringa del af församlingen
bevittna densamma, nemligen den del af församlingen, som enligt Herr Biskopans anordning,
icke igen tillåtelse att vara i kyrkan på länge som den allmänna Gudstjänsten hålles.
Dessa så kallade väkta må nu betraktas af Statskyrkans medlemmar en hvilken
synpunkt som häft, så äro de dock människor och böra såsom fädane icke lemnas
utan tillsyn och själavard, så länge som de hafva något förtröende för läraren, men
skulle och Maxime Vennerandens Consistorium förståndiga mig, att på förnämde Ko-
nungens Befallningshafvandes yttrande, inställa denna så kallade särskilda Gudstjänst,
så måtte jag, till följ af min ställning till Statskyrkan, underkasta mig Maxime Ve-
nerandi Consistorii godkännande; dock besvarar jag, att följerna deraf blifvande
andra, än Kongl. Majestät Befallningshafvande syna förmoda, om nämligen de så kallade
väkta som hafva andeliga rörelser, genom orätt tillämpning af ett lagrum, hvil-
ket tydligen har affenat på fädane personer, som af okynne eller af föräkt
för Helgedomen och Gudstjänsten, uppsätligen och spifvilligt uti af starka drycker
öfverkastat tillstånd, aftadkomma sjuk och förgelst i kyrkan, tvingas att
skilja sig från Statskyrkan, hvantill vid en viss benägenhet förflyttas inom Öfver
Tomia församling, och vidare tvingas genom Sakramentallagens tillämpning, att i ett
främmande land söka den samvetsfriad, som de föräfvat söka i sitt fädernesland,
hvad kan Staten eller Statskyrkan hafva för nytta deraf; att människor, hvilka i
öfrigt icke kunna tillvittas, antingen för vilsfarselse i läran eller för ett ofredligt och
ogudaktigt lefverne, måtte vika en laudat. De fattigare, som icke kunna
slippa till ett främmande land, komma att såsom vatten och bröds fångar, fylla
fängelserna och deras barn komma fattigvård till last. Detta blir följden af
Kongl. Majestät Befallningshafvandes vidtagna åtgärder emot de väkta som hafva an-
deliga rörelser. Man kan i allmänhet icke förvita den något annat brott
emot landets lagar, än att de hafva helligare känslor än andra människor.

Om man dock måtte lemna den frågan obesvarad, huruvida det må stå i människans
makt, att undertrycka sina egna känslor, ehuru erfarenheten visar, att de människor som öfver-
våldigas af sina känslor, icke ^{må} dämpa eller undertrycka dem, hvarpå historien gifva flersfalliga
bevis, t. e. Joseph ropade öfverlyst när han blef öfvervåldigad af sina känslor, så kan
man dock, i anledning af de väktas känslolöshet, hvilken af Kongl. Majestät Be-
fallningshafvande i Norrbottens Län betraktas som ett brott emot landets lagar, fram-
ställa den frågan, huruvida en i högre grad lifvad religionskänsla är ett brott emot
det Gudomliga Majestätet i Kyrkohistorien visar oss, att frälsaren Jesus ingalunda
var känslolös. När han gick på Latari gräs, så kunde mangen jernhård ka-
rakter därvid göra den anmärkingen, att det var en fräghet i Karakteren, som
icke står väl tillfammans med vår föreställning om det oföränderliga och lugna all-
varit i hans Gudomliga natur. Denne Frälsarens sympatetiska känslolöshet,
kunde af mangen jernhård karakter betraktas som en förändring af det

3

Gudomliga Ma-
kibus gick ut
ningshafvande
had kommit
sonat sjuk och
hafvande vill
färingarnes
vagar icke fa
med liknöjshet
spel och annan
på Pingstsdagen
hafvande haf
skofjukan i
häftinge Embe
de Christnas
utbrött uppenb
om de lärda
af damoner,
oförändligt med
varande förfä
och uppenbarly
kyrkan, skull
bode följa
allmänhet; me
Christna voro
Nattvardsgång
den förgelst
jakt framför
Konungens m
te således fö
Christna icke
Dessa och dy
vedrörande,
ledning, anse
rörd af Gu
till och med
kunskap, är
Dä
dessa så kall
mans ombrä
fälskapets
föränd, num
gifvit följän
uppenbarad

dygnet, så
ing, huruvida
njala, må
församlingen
ans anordning,
inför halled.
ur hvilken
ke lominas
Lararen; men
inamnde Ho.
Gudsdygnet,
Maxime ur
blifva helt
de sakallade
lagrum, hvil.
af föräkt
a drycker
tvingad att
m Offer
ing, att i ett
färdnesland,
kor, hvilka i
t ofodligt och
ike kunna
ngar, fylla
gjeru af
hafva an
annat brott
niskor.
i människans
or som offer.
sipa flersälliga
inför, så kan
sajställd De.
te lagar, fram-
tt brott emot
sif ingalunda
inbörd ka-
akteren, som
och lugna all-
ansfullhet,
af det

Gudomliga Majestätet i Nåd qvinna i Sörens hus gret öfver sin moraliska förnedring; när Petrus gick ut gret bitterligen; när Lärjungarne gret och jämnade sig, så ^{konungens} Konungens Befallningshafvande i Norrbottens län, dervid göra den emärkingen, att dessa okunniga härmare hade kommit tillfammn, ike för att höra och lära, utan för att med gret, frestande, gyltande, småt ofud och besynerliga ätbörder, prisa det Högsta Väsendet. Om Konungens Befallningshafvande vill vara konsekvent i sitt omdöme om Christendomens fötta verkningar, så bör Lärjungarnes gretande och jämnande anses såsom ett förargelsväckande öfki, hvilket i våra dagar ike får existera, emedan det väcker förargelse hos dem, som prisa det Högsta Väsendet med liknöjdhet, med kallfimmighet, med pränsifullt egenråtsfärdighet eller också med bejard spel och annat dobbel under påttände Gudsdygnet. Betrakte vi Lärjungarnes äthävor på Pingstsdagen, så måste, om en sådan händelse passat i våra dagar, Konungens Befallningshafvande hafva högeligen ogillat ett sådant utbrott af hänslos, som något lekande prokhorjiskan i Sonaland; hwilken Dodorn ville bota med engusket fatt och spanskhfluga, handö. häfvinge Embetet med uppläsande af förordningen om smittolamma sjukdomar. Se vi på de Christnas äthävor i andra och tredje seklet, så visar oss kyrkohistorien, att hänslos utbrott uppenbarade sig på ett besynerligt sätt, ofta bestående i teyner och uppenbarelser, hvar om de lärdeste män i Romerska riket fälde det omdöme; att de Christna voro besatta af demoner, liksom och Christendomen sjelf, ansågs för ett öhyggligt härmari, och alldeles oföräntligt med Statens ändamål, i hög grad förargelsväckande och ständande emot de varande förställningar om rätta fattet att prisa det högsta Väsendet. Om sådana teyner och uppenbarelser, hvilka ike äro så fältlynta i Konventikelen, skulle förkomma i Statskyrkan, skulle de utan twifvel ättadkomma en stor förargelse, hvarä vatten och brods straffet borde följa. Jag vill dermed ike hafva sagt, att sådant höier till Christendomens väsende i allmenhet; men ike vägar jag inflamma med de lärde hädningarne, som påttode, att de Christna voro besatta af demoner. Doctor Luther berättar, att Augustini moder vid en Natwardgang, klappade händerna af andelig glädje. Sörens ätbörder väcka nu för ti. den förargelse och anses för ett vanhelgande af Helgedomen. När Konung David den. Jach framför arken, sök han förbräufse af sin gemäl, som förställd sig, att Konungen mid dessa äthävor, förnedrade sitt Konungelige Majestät. Denne dang väckte således förargelse hos henne; men Luther påttar, att orsaken hwarför han och andra Christna ike kan få en sådan andelig glädje som Augustini moder, är brist på tro. Dessa och dylika fenomen inom kyrkan, hafva visserligen blifvit olika bedömed af vederbörande, högre och lägre polis-myndigheter, hvilka, jag vet ike af hvilken anledning, ansitt sig vara kompetente, att bedöma andeliga ting. Om en människa blir rörd af Guds ord, genast är förnöbetningen färdig att rapportera, och tror sig till och mid vara kompetent att bedöma sjelfsa läran, oaktat hvar biologiska kunskap, är ganska problematiskt.

Da Konungens Befallningshafvande teyker anses mig såsom förmämsta upphofvet till dessa så kallade öredningar inom kyrkan, så vägar jag till mitt förvar anförä upplefsta mäns omdöme om den religiösa rörelsens goda verkningar. Ett svenskt nykterhets sällskaps årsberättelse för år 1853-1855, pag. 32, har Directionen, hvarö ord. föränd, numera af sine presidenten August von Hartmansdorf, den tidn var, af. gifvit följande omdöme om de välgörande verkningarne af den nykterhetsöfver, som uppenbarade sig hos allmogon i Torneå rapport och angränsande församlingar på

Tornia etc. Orden i nyprämda ärd berättelse, hafva följande lydelse -

"I afseende till det nästan otroliga, färdiga, vid jänförsele med tillståndet i dessa nordliga Lappmarker, innan nykterhetsarbetet der begynte, som sålunda blifvit framstätt, anser jag Deputationen böra nämna, att den timade underbara förändringen verklighet, är af både förvaltande, domare och kyrkliga myndigheter, vittorad. Uti en besögd not, anmärker Deputationen. "Det förfä offisiella intyg rörande den timade förändringen inom de nordliga Lappmarkerna gafs af Kronofogden Hackzell, som fattade K. D. des lönnvliga uppmärksamhet på den lätthet och fullständighet, hvarmed Kronoutskylterna derstädes utgåll, såsom följde af en tillagande nykterhet. Sedmera hafva, tid efter annan, af prästerskapet, domaren i orten och inspektör, med förhållandet derstädes väl bekanta, sammanstämmit intyggats, hurusom fulleriet nästan alldeles upphört, brott och grofva ofridlighet nästan alldeles försvunnit, och brottmål hafva således aftagit kyrkor och skolor flitigt besökas, orättfärgit gods återställes o. s. v. Truffer och brottmål hafva sålunda aftagit, att de sammanräknade antalet af wittomål uti Juekasjärvic och Enontekis Tingslager, år 1848, då förändringen begynte, utgjort 114; så har, efter år 1850, antalet deraf alldrig öfverstigit 14 och medeltalet under de fem åren 1850-1854 varit 5⁵. Under alla dessa fem år har, inom nämnde Tingslager, icke någon enda person blifvit vid dömsbol för brott tilltalad eller dömda Uti Pajala och Ofwen Tornia Tingslager af Witterbotten, dit nykterhetsnittel förnars öppnats sig, hafva liknande verkningar visat sig. Det är samnt, att en öfver religiös väckelse förinrat sig med nykterheten. Denna har liksom här som annorstädes, varit den förnas förångare och nödvändiga villkor. Uti Nykterhets Håröden för år 1857, har under tecknad visat, huruleds mortaliteten aftagit och nativiteten tilltagit inom förinämnde församlingar, uti en proportion som knapt kan uppvisas uti någon annan trakt af Riket, liksom och mitt fyftomål varit, att söka förmå allmogem till ett med naturens ordning öfverensstämmande lefnadsfätt, såväl i klädsl efter klimatet, som och i öfriga lefnadsförhållanden, afvensom ganska många fattige i alla dessa församlingar, blifvit hjälpte genom frivilliga sammanhött af de väckte."

Uppå alla dessa välgörande verkningar af den religiösa väckelsen och nykterhets ispern, hvilka, åminnne af alla korogare och fullhunder, anser såsom stora oordningar, hvarför jag blifvit anse såsom förfä uppköpsit, borde Konungens Befallningshafvande hafva fattat något affende vid bedömmandet af de nu öfverklagade oordningarne i kyrkan, till undvikande af den logiska contradiction, hvilken afven af Historien kommer att bedömas såsom en moralisk och juridisk contradiction, bestående deruti, att människor, hvilkas heliga och religiösa karakter, blifvit vittorad af nykterhetens upplyftare målsmän, komma att blifva straffade såsom lagbrytare, för ett brott, som hittills kunnat begås, endast af resliga och öfverlastade personer, och på sådant kyrkoförargelse, som begås af öfverlastade personer eller af föräkt för den allmänna Guds tjentten, uppfädeligen och med berätt mod, hade lagstiftaren affende på, när Lagen stiftades emot kyrkoförargelse. Skall nu drua lag, utan affende på sålta motivet till handlingen och utan affende på Historiens ogillande omöme, genom en orätt tolkning, tillämpas på personer, som äro på sätt och vis författe i ett medvetelst tillstånd, i anledning af de höga och fäliga känslor, hvilka de icke kunna undertrycka."

Slutningen af Kongl Majestät Befallningshafvandes öfvanberädda skröfvelse, måtte jag inför i sin helhet, emedan densamma innehåller ännu oberrta angifvelser och befröjllningar emot mig och min Embetsverksamhet, i genskap af Pastor i Pajala församling. "Hälandet Kongl Majestät Befallningshafvande för sammolikt, att om kyrkohynden i Pajala, Prostern Lestadius, hvilken allmanneligen gifvis skulem för hvad i

3

berörde hänfende öfverklagas, vid strängaste ansvar förståndigast, att icke sjeff och genom sina utskickade, uppmana till dylikt ofog, utan att tvärtom ställa det genom offentliga föredrag och tryckta skrifter, sans och ordning vid allmänna Gudstjänsten skall kunna återställas.

Jag tryfer det hopp, att Kongl. Majestät Befallningshafvande på lösa rykten och grundlösa förutfattningar grundade bebyggningar och förutelser, angående min Embetsverk. samhet i egenskap af Pastor i Pasala församling, icke måtte förändra till någon åtgärd af Maxime Venerandum Consistorium, inen det blifvit lagligen bevitth, att jag, vare sig i lära eller lefverne, gjort mig skyldig till brott emot gällande Lag och Författningar. Utli min Embets verksamhet har jag velat göra de Symboliska böckerna, det vill säga de antagna Statsreligionens grundfätter till en sanning i hjertat, icke blott på papperet. Jag har, enligt dessa böckers innehåll, predikat både Lag och Evangelium, nemligen Lagen till väckelse, till sanna ånger och bättring, Evangelium till trost för bitungade och förskräkte samveten, samt slutligen Lagen till hjälps för sanna Christna. Om verkan deraf har varit en hjertat och finnet, förändring hos dem som annammal det salunda predikade ordet, så bor det icke tilliet mig, utan kraften af Guds ord, som verkat på folkets öfvertygelse. Och så det kan ledas i bevis, att en verklig förbättring i sötligt affende förfiggatt hos många, att sjefferilapper hos de flesta upphört, att de så kallade väckta föra ett nyktert, ordentligt och anständig lefverne, att många fattiga igenom denna väckelse erhållit hjälp, att många onödiga rättigångar upphört, att en onödig lyx i kläddrägten, som alldeles icke passar efter Klimatet, blifvit aflagd, att mortaliteten blifvit förminskad och nativiteten tilltagit, i anledning deraf, att folket efter väckelsen, antagit ett lefnadsfätt, som är mera öfverenssammande med naturens ordning; så torde deraf inhämtas, att jag, som anses för upphöfvet till allt detta, har, efter min ringa förmåga, velat bestämma folkets sannskydliga lycka och välgång, både för hed och vigthet. Jag misste högeligen bestida den uppgiften, att jag har uppmanat folket till dylikt ofog, som nu öfverklagas, ej heller har jag utskickat någon till att stifta ordning i kyrkan. Utli mina predikningar skall man föröfven söka någon uppmaning till församlingen, att nu börja gråta, snyfta, ropa eller tyula; men att hjälpa det predikade ordet, i sjefferhet då, när Evangelium gifvit anledning att förklara kraften och verkan af Trälparens lidande och försöning, har någongång haft en sådan verkan på de väckta kvinornas hjertan, att de kommit uti en andelig rörelse. Men det är dröfutom numera allmänt bekant, att icke onödfv mina predikningar hafva en sådan verkan på de väckta åhörarnas hjertan, alldeles. Huru det ju icke kan förnekas, att flera andra predikanters predikningar hafva samma verkan som mina predikningar, t. e. Lm Contrach, Pastorn J. W. Buchts predikningar, hafva åstättkommit andeliga rörelser i Öfver-Tornia församling, och nu sönest hafva äfven vice Pastorn L. Grapis predikningar framkallat andeliga rörelser bland de väckta i Carl Gustafs församling. Komminister Beermans predikningar hafva framkallat andeliga rörelser bland de väckta i Helianomi. Vice Pastorn Stenborgs predikningar hafva framkallat andeliga rörelser i Juckasjärvi och Pastorn Fredri Engelmancks predikningar hafva haft samma verkan på de väckta i Gellerware. Skulle väl Konungens ider

3

3

fällningshafvande af dessa allment bekanta och bewisliga saksförhållanden, kunna draga den slutfäts, att jag är den enda som förvidlar folket, eller att jag är den enda som uppmannar till de nu öfverklagade ordrningarne i Kyrkan?

En annan fråga är det, huruvida Konungens Befallningshafvande må anses vara kompetent att bestämna rätta sättet att prisa det Högsta Väsendet. Stigander denna fråga, huru och på hvad sätt människor rättast bör prisa och dyrka det Högsta Väsendet, hafva, som bekant är, meningarne, nästan ända ifrån människoslagets början, och hela kyrkohistorien igenom, men alldeles i våra tider, varit mycket olika, och läsningen af denna fråga, står ännu i vida sätet. Många upplysta och lärda män, hafva, i synnerhet efter reformationen, ytkat tolerans, och den frågan har blifvit, i synnerhet i våra tider, allvarligen diskuterad, huruvida det må vara öfverensstämmande med Christendomens fordringar, att med ett yltre våld, tvinga olika tänkande i religionen, att ändra sin öfvertygelse. Så mycket är bekant, att religionsförföljelser existerat, ända ifrån Christendomens början, och de som antänt religionsförföljelser, hafva haft den oförripliga öfvertygelsen, att de gjort Gudi en tjänst dermed, och att det, efter deras tanka, varit en helig pligt, att utrota så kallade Hättare, spårare och villoandar, för betryggande af Kyrkan och Statens bestånd. Historien har dock i våra tider givit ett klarare ljus öfver dessa förhållanden. Historien har visat, att de som sålunda blifvit förföljda för sin öfvertygelse, hafva oftast haft bättre insigt och kunskap om rätta sättet att prisa och dyrka det Högsta Väsendet, än de förföljande, t. e. de Christne under de tre första seklerna, Valdenerna, Westrogoterna, Vikingerna, Hlesiterna och Protetanterna i Påfvedömet.

Konungens Befallningshafvande, hvar yrkanden och åtgärder emot de väkta i dessa förnämnde församlingar, måtte leda derhän, att de i öfigt oförvilliga medborgare komma att lida en religionsförföljelse, icke egentligen för sin öfvertygelse, hvilken är öfverensstämmande med den antagna Stats-Religionens fordringar, utan för en känslfullhet, som synbarligen uppkommit under hörande, läsande och betraktande af Guds ord, hvilken känslfullhet de icke mågtat undertrycka, tycker visa den föreställningen, att de nu öfverklagade känslosträngarne, skola kunna dämpas och gräpas derigenom, att Konobetsningen gifva sin handräkning till deras utförande från Kyrkan, hvilka under Guds tjänsten komma i andeliga rörelser, samt att det lagliga befärdet, plikten för kyrkoförargelse eller vattens- och brödsstraffet, skola förnämligast åttad. komma sans och ordning i Kyrkan; men jag fruktar, att de andeliga rörelserna blifva ännu högljuddare genom dessa sådamma åtgärder, hvilket Herre vix Pastor Grape i Carl Gustaf, uti sin afgifna förklaring, antydt, i det han försäkrat, att den andeliga rörelsen blifvit ännu högljuddare under deras utförande från Kyrkan, äfvensom Kommitter Burman skall kunna intyga, att de han, under sin tjänstgöring i Payala, försökte att gräpa dessa andeliga rörelser, dermed, att han i sin predikan, strängeligen bestraffade de så kallade väkta för deras förargelseväckande känslosträngar och annat som han tyckte vara anstötligt i deras lära och lefverne, denna bestraffning hade den verkan på de väkta, att de andeliga rörelserna blifvo ännu högljuddare,

i anledning
Konstl. Majestä
tryckta skr
måtte haf
fällningshaf
vinnas, om
Herre Biskop
tjänsten, och
dikningar
huruvida
tjänsten ut
hvad Skrif
den fastade
Juli 1858.

i anledning hvaraf Maxime Venerandum Consistorium torde inse, att
Kongl. Majestätets Befallningshafvandes iaktande, att jag i allmänna församlingar och
tryckta skrifter, böri kunna återställa sans och ordning vid Guds tjänsten,
måtte hafva en alldeles motsatt verkan, emot hvad Kongl. Majestätets Be-
fallningshafvande aflyftat; fränare skulle det påsyftade ändamålet kunna
vinnas, om de väckta som hafva andeliga rörelser, i öfverensstämmelse med
Herr Biskopens anordning i Pajala, rent af förbödas, att besvitta den allmänna Guds-
tjänsten, och skulle det sedan ankomma på vederbörande prästerkap, hvilkas pre-
dikningar hafva den verkan på de väckta, som ofvansför visadt är, om och
hurvida de ville åtaga sig, att betjona de salunda från allmänna Guds-
tjänsten utslutna åhörarna med någon slags prästerlig betjning, åtminstone
hvad Skriftermål och Communion beträffar, för att derigenom kunna bibehålla
den fastade vid Statskyrkan, och derigenom förhindra separatismen. Pajala den 20^{de}
Julii 1858.

L. L. Laestadius.